ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅಥವಾ ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಮೈಲಿಗಲ್ಲುಗಳು

ಜಿ.ಎಸ್. ದೀಕ್ಷಿತ್

ಆಧುನಿಕ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು ಅವಶ್ಯವೆ :

ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ಪುರಾತನ ರಾಜ್ಯಗಳ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಂತೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯ ಅಂಶಗಳು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಬಹಳ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ನಾವು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕವಾದ ಈ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಪಂಚಾಯತಿಗಳೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದು.[1] ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ತರುವಾಯ ನಾವು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿನ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಹೊಸ ಪದ್ಧತಿಯ ಜತೆಗೆ ಹಳೆಯ ಪಂಚಾಯತಿ ಪದ್ಧತಿ ಹೇಗೆ ಸರಿ ಹೋಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಕೆಲವರು ಶಂಕಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಾನ್‌ಸ್ಟಿಟುಯೆಂಟ್ ಅಸೆಂಬ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯದ ಚರ್ಚೆ ನಡೆದಾಗ ಆಧುನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪುರಸ್ಕರ್ತರೊಬ್ಬರು ಈ ಎರಡು ಪದ್ಧತಿಗಳು ಜತೆ ಜತೆಗೆ ಹೇಗೆ ಇರುತ್ತವೆಯೆಂದರೆ ವಿಮಾನ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಎತ್ತಿನ ಗಾಡಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ ಹಾಗೆ ಎಂದು ಪಂಚಾಯತಿಗಳನ್ನು ಹಳಿದರು. ನಲ್ವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟರಿ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿಯ ದೋಷಗಳು ಎದ್ದು ಕಾಣಲಾರಂಭಿಸಿವೆ. ಲೋಕಸಭೆ ಮತ್ತು ವಿಧಾನ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಗೊಂದಲಗಳು ದಿನದಮಾತಾಗಿವೆ. ಈ ಗೊಂದಲಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸಲು, ಕೆಲವರು ಅಮೆರಿಕೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅಮೆರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅಧ್ಯಕ್ಷೀಯ ಪದ್ಧತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಂತೋಷವಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿಯ ಸುಧಾರಕರು ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟರಿ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾರೆನ್ನುವುದು ಇಲ್ಲಿಯ ಸುಧಾರಕರಿಗೆ ತಿಳಿಯದು.

ಬೇರೆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಪದ್ಧತಿಗಳು ನಮ್ಮ ವಾತಾವರಣಕ್ಕೆ ಸರಿ ಹೋಗದಿರಬಹುದು. ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವಿಲ್ಲದ ಪಂಚಾಯತಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಅನುಸರಣೆಯು ನಮ್ಮ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಯಶಸ್ಸಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಬಹುದು. ಇಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ ಅದರ ತಿರುಳನ್ನು ವಿಧಾನಸಭೆ ಮತ್ತು ಲೋಕಸಭೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅನುಸರಿಸಬಹುದು. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು, ಹಿಂದೆ ಹೇಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದವು. ಬ್ರಿಟಿಷರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ನಶಿಸಿದವು, ಈಗ ಅವುಗಳ ಪುನಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನ ಅವಶ್ಯವೇ, ಸಾಧ್ಯವೇ, ಎನ್ನುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ನೋಡೋಣ. ಅದಕ್ಕೆ ಪೀಠಿಕೆಯಾಗಿ ಅದರ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿಯ ಮೈಲುಗಲ್ಲುಗಳನ್ನು ನೋಡೋಣ.

---

1. ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆ ಅನ್ನುವುದಕ್ಕಿಂತ ಅದೇ ಅರ್ಥದ ಪಂಚಾಯತಿ ಎನ್ನುವ ಶಬ್ದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಕ್ಷಣ ತಿಳಿಯುವುದರಿಂದ ಆ ಶಬ್ದವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಪಂಚಾಯತಿ ಎನ್ನುವ ಶಬ್ದ ೧೯ನೆ ಶತಮಾನದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ವಿಪುಲವಾಗಿ ಬಳಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅವರು ಅದನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಅದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಎಷ್ಟು ಹಿಂದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಪತ್ತೆ ಹಚ್ಚಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಉದಯ :

ಕರ್ನಾಟಕ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ, ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಆಡಳಿತವು ಪ್ರಜೆಗಳ ಕೈಯಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ನಾವು ನೋಡುವುದು ಇತಿಹಾಸ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಬಳ್ಳಿಗಾವೆಯಲ್ಲಿ. ಅಲ್ಲಿಯ ಕ್ರಿ.ಶ. ೬೮೫ರ ಶಾಸನದ ಪ್ರಕಾರ ಆ ಊರಿನ ಆಡಳಿತವು ಪಾರ್ವರ (ಮಹಾಜನಗಳ) ಮತ್ತು ಪ್ರಜೆಗಳ ಕೈಯಲ್ಲಿತ್ತು.[2] ಎರಡನೆಯ ಉದಾಹರಣೆಯು ಬಹಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದದು. ಆದರ ಉಲ್ಲೇಖವು ಚಾಲುಕ್ಯ ಯುವರಾಜ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ಲಕ್ಷ್ಮೇಶ್ವರದ ಶಾಸನದಲ್ಲಿರುವುದು.[3] ಇದರ ತೇದಿ ಸು. ಕ್ರಿ.ಶ. ೭೩೫. ಇದರ ಪ್ರಕಾರ ಯುವರಾಜ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನು ಪುಲಿಗೆರೆಯ (ಈಗಿನ ಲಕ್ಷ್ಮೇಶ್ವರ) ಮಹಾಜನರಿಗೆ, ನಗರಗಳಿಗೆ (ವರ್ತಕರ ಶ್ರೇಣಿಗೆ) ಮತ್ತು ೧೮ ಪ್ರಕೃತಿಗಳಿಗೆ (ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ) ಆ ಊರಿನ ಆಡಳಿತವನ್ನು ಹೇಗೆ ನಡೆಯಿಸಬೇಕೆನ್ನುವ ಆದೇಶವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ರಾಜರು ಅಥವಾ ಅವರ ಪರವಾಗಿ ಯುವ ರಾಜರು ಬಾದಾಮಿ ಚಾಲುಕ್ಯರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಯ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಯತ್ತ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಅಥವಾ ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಇದು ಮೊದಲ ಮೈಲುಗಲ್ಲು.

ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಉಚ್ಛ್ರಾಯ ಕಾಲ :

ಕ್ರಿ.ಶ. ೭ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಗೆ ಮತ್ತು ೮ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಆದಿ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಉದಯಿಸಿದ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರ ಕಾಲದಿಂದ ವಿಜಯ ನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾಗುವವರೆಗು ಉಚ್ಛ್ರಾಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಹಳ್ಳಿ, ನಗರ, ನಾಡು ಮತ್ತು ಮಹಾನಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಜನರು ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಆಡಳಿತವನ್ನು ನಡೆಯಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ತಮ್ಮ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಸಮರ್ಪಕವಾದ ಆಡಳಿತ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಹೊನ್ನಾಳಿಯ ಹತ್ತಿರವಿರುವ ಕೊಳ್ಳಿಗನಗಟ್ಟವೆನ್ನುವ ಊರಿನ ಪ್ರಜೆಗಳು ತಮ್ಮ ಊರಿನ ಹೊಸ ಘಟನೆಯು ಹಿಮಾಚಲದವರೆಗು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಬೇಕೆಂದು ಆಶಿಸಿದರು.[4] ಊರಿನ ಪ್ರಜಾ ಮುಖಂಡರನ್ನು ತಿಂಗಳಿಗೊಂದು ಸಲ ಬದಲಾಯಿಸುವ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಕೆಲವು ಊರುಗಳೇ ಮಾಡಿದವು.[5] ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲವದು. ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ವೈವಿಧ್ಯಮಯವಾಗಿದ್ದವಲ್ಲದೆ ದೀರ್ಘಕಾಲ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದವು. ಬಾಗಲಿ (ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ) ಅಗ್ರಹಾರದ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ ಈಗ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಅಲ್ಲಿಯ ಅನೇಕ ಶಾಸನಗಳಿಂದ ಹತ್ತನೆ ಶತಮಾನದ ಆದಿಯಿಂದ ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಶತಮಾನದ ಆದಿಯವರೆಗು ಈ ಅಗ್ರಹಾರವು ಅಲ್ಲಿಯ ಮಹಾಜನಗಳ ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿದುದ್ದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಅವರ ಜತೆಗೆ ಅಲ್ಲಿಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಾದ ಅಯ್ಯಾವೊಳೆ ಐನೂರ್ವರೆಂಬ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳ ಶ್ರೇಣಿಯು, ತಂಬುಲಿಗ ಸಾಸಿರ್ವರು, ಮಲೆಯಾಳಿ ವರ್ತಕರು ಸಹಕರಿಸಿ ಆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು, ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಛತ್ರಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಬಾಗಲಿಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಿದರೆಂದರೆ ಹೊಯ್ಸಳ ಎರಡನೆಯ ವೀರ ಬಲ್ಲಾಳನು ಅದನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದನು.[6]

---

2 ಎ.ಕ. VII., ಶಿಕಾರಿಪುರ ೧೫೪ ಕನ್ನಡ ಪಾಠ ಪುಟ. ೩೬೦

3 ಎ.ಇಂ. XIV ಪುಟಗಳು ೧೯೦ ಮತ್ತು ಮುಂದೆ

4 ಎ.ಕ. VII ಹೊನ್ನಾಳಿ ೯೧ ಶಾಸನದ ಸಾಲುಗಳು ೩೬-೪೦

5 ಈ ಊರುಗಳು ಯಾವೆಂದರೆ ಸೆಟ್ಟಿಕೆರೆ ಮತ್ತು ತುರವೇಕೆರೆ (ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ)
ಎ.ಕ. XII, ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನಹಳ್ಳಿ ೨ ಮತ್ತು ತಿಪಟೂರು ೨ ಮತ್ತು ೪, ಈ ತಿಂಗಳಿಗೊಬ್ಬ ಮುಖಂಡನಿಗೆ ಮಾಸವೆಗ್ಗಡೆಯೆನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು.

6 ಪ್ರೊ॥ ಜಿ.ಎಸ್. ದೀಕ್ಷಿತ್ : ಲೋಕಲ್ ಸೆಲ್ಫ್ ಗವರ್ನ್‌ಮೆಂಟ್ ಇನ್ ಮೇಡಿವಲ್ ಕರ್ನಾಟಕ ಪು.೧೪೧-೮

ವಿಜಯನಗರದ ಕಾಲ :

ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಹಿಂದಿನ ರಾಜರುಗಳು ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೆ ವಿಜಯನಗರದ ರಾಜರು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಆ ರಾಜರ ಲಕ್ಷ್ಯವೆಲ್ಲಾ ಯುದ್ಧದ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರಿಕೃತ ವಾಗಿತ್ತು: ಬಹುಮನಿಯವರೊಡನೆ ಯುದ್ಧವು ಎಡೆ ಬಿಡದೆ ನಡೆದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನಶಿಸಿ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಡಾ॥ ಮಹಾಲಿಂಗಂ ಟಿ.ವಿ.[7] ಮತ್ತು ಡಾ॥ ಎನ್. ವೆಂಕಟರಮಣಯ್ಯ ನವರು[8] ಇವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಶಿಸಿ ಹೋದವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆ ಆಗಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಡಾ॥ ಎ.ವಿ. ವೆಂಕಟರತ್ನಂ[9] ಅವರು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಪಾಳೆಯಗಾರರ ಕಾಲ :

ವಿಜಯನಗರ ಕಾಲದ ನಂತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನ ಒಡೆಯರು, ಅವರ ನಂತರ, ಹೈದರ್, ಟಿಪ್ಪು, ಮತ್ತು ಅವರ ಜತೆಗೆ ಕೆಳದಿ ನಾಯಕರು ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಪಾಳೆಯಗಾರರು ಆಳಿದರು. ಇದನ್ನು ಪಾಳೆಯಗಾರರ ಕಾಲವೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದು. ಈ ಎರಡು ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ (೧೭-೧೮) ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಆಗು ಹೋಗುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಶೋಧನೆ ಯಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅವು ಇದ್ದೆ ಇದ್ದವು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಆ ಕಾಲದ ಕೊನೆಗೆ ಬಂದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಬರೆಹಗಾರರು ಅವು ಉತ್ತಮ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವೆಂದು ಮುಕ್ತ ಕಂಠದಿಂದ ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಮತ್ತು ಇದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಊರ್ಜಿತ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದುದು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆಯಾಗಾರರ ಪದ್ಧತಿಯೆನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಿ ಬಾರಾ ಬಲೂತಿ ಪದ್ಧತಿಯೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಎರಡೂ ಪದ್ಧತಿ ಗಳು ಪ್ರಜಾಸತ್ತೆಯ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದವು.

ಬ್ರಿಟಿಷರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅವನತಿ :

ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಇಲ್ಲಿಯ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು ಕೆಲಸ ಮಾಡು ವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಚಕಿತರಾದರು. ಮನ್ರೊ, ಮೆಟಕಾರ್ಫ್ ಎಲ್‌ಫಿನ್‌ಸ್ಟನ್ ಮುಂತಾದವರು ಭಾರತ ದಾದ್ಯಂತ ಇದ್ದ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ಸಣ್ಣ ರಾಜ್ಯಗಳೆಂದು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ೧೯ನೇ ಶತಮಾನದ ಆದಿ ಭಾಗದಲ್ಲಿ, ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಬರೆದ V Repoart ಎನ್ನುವ ವರದಿಯು ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಶ್ಲಾಘಿಸುತ್ತದೆ. "ಅನಾದಿ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಹಸದಳ ವಾದ ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಈ ದೇಶದ ಜನರು ವಾಸಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಳ್ಳಿಗಳ ಮೇರೆಗಳು ಬದಲಾಯಿಸಿರು ವುದು ಅಪರೂಪ. ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧ, ಬರಗಾಲ, ಬೇನೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಹಳ್ಳಿಗಳು ಹಾಳಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವು ಪುನರುದ್ಧಾರವಾದಾಗ, ಅದೇ ಮನೆತನಗಳು ಅದೇ ಮೇರೆಗಳು, ಅವೇ ಆಸ್ಥೆಗಳು (Interest) ಶತಮಾನಗಳವರೆಗೆ ಮುಂದುವರೆದಿವೆ. ಆಳರಸರು ಬದಲಾದರೂ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಇಲ್ಲ."[10]

ಈ ವರದಿಯ ಮೇಲೆ ಆರ್.ಸಿ. ದತ್ತರು ಈ ರೀತಿ ಟೀಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. "ಈ ಬರೆವಣಿಗೆಯು ಬಹಳ ಮಹತ್ವದ್ದು. ಯಾಕೆಂದರೆ ಈ ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಬಗೆಗೆ ಬರೆದವರು ಪುರಾತನ ಹಿಂದೂ ಕಾಲದವರಲ್ಲ. ೧೯ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ನೌಕರರು ತಾವು ನೋಡಿದ್ದನ್ನು ಮತ್ತು ಕೇಳಿದ್ದನ್ನು ತಮ್ಮ ಅಧಿಕೃತ ಬರೆಹಗಳಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ." ಆರ್.ಸಿ. ದತ್ತರು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. "ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಳರಸರು ಈ ಪಂಚಾಯತಿಗಳನ್ನು ಪೋಷಿಸಿ ಮುಂದು

---

7 ಟಿ.ವಿ. ಮಹಾಲಿಂಗಂ : ಸೌತ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಪಾಲಿಟಿ ಪುಟ ೪೭೦-೨

8 ಎನ್. ವೆಂಕಟರಮಣಯ್ಯ : ಸ್ಟಡೀಸ್ ಇನ್ ದಿ ಹಿಸ್ಟರಿ ಆಫ್ ದಿ ಥರ್ಡ್ ಡೈನಾಸ್ಟಿ ಆಫ್ ವಿಜಯನಗರ ಪು. ೧೫೯

9 ಎ.ವಿ. ವೆಂಕಟರತ್ನಂ : ಲೋಕಲ್ ಗವರ್ನಮೆಂಟ್ ಇನ್ ವಿ ವಿಜಯನಗರ್ ಎಂಪೈರ್

10 ಆರ್.ಸಿ. ದತ್ : ದಿ ಎಕನಾಮಿಕ್ ಹಿಸ್ಟರಿ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ ಪು. ೮೦

ವರಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದರೆ ದೇಶಕ್ಕೆ ಒಳಿತಾಗುತ್ತಿತ್ತು.[11] ಆದರೆ ಎರಡು ಕಾರಣಗಳು ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಪ್ರಾರಂಭದಿಂದ ಈ ಪಂಚಾಯತಿಗಳನ್ನು ಕ್ಷೀಣಗೊಳಿಸಿದವು. ಅವು ಯಾವೆಂದರೆ :

೧. ಜನರಿಂದ ಆದಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಕಂದಾಯವನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕೆಂಬ ಅವರ ದುರಾಸೆಯಿಂದ, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ರೈತನೊಂದಿಗೆ ನೇರವಾಗಿ ಕರಾರು ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಮೊದಲು ಪಟೇಲನ ಮುಖಾಂತರ ಹಳ್ಳಿಯ ಒಟ್ಟು ಕಂದಾಯವನ್ನು ವಸೂಲು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು ಇದರಿಂದ ಹಳ್ಳಿಯ ಒಗ್ಗಟ್ಟು, ಪಟೇಲನ ಮುಖಂಡತ್ವ ಅಬಾಧಿತವಾಗಿತ್ತು.

೨. ಎಲ್ಲಾ ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ನ್ಯಾಯದಾನ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು. ಮೊದಲು ಪಟೇಲ ಮತ್ತು ಪಂಚಾಯತಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಅಧಿಕಾರ ವಿರುತ್ತಿತ್ತು.

ಇವೆರಡು ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಸ್ವಾಯತ್ತತೆಗೆ, ಕೊಡಲಿ ಪೆಟ್ಟು ಬಿದ್ದು ಅವು ನಿರ್ವಿಣ್ಣವಾದವು.

ಕೆರೆಗಳ ಇತಿಹಾಸದಿಂದ ಈ ಹೊಸ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನಾವು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಪಟೇಲನ ಮುಂದಾಳತ್ವದಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತಿಗಳು ಊರ್ಜಿತ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರಬೇಕಾದರೆ, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಬೇಸಗೆಯಲ್ಲಿ ಹೂಳು ತೆಗೆದು ಅವುಗಳನ್ನು ಸುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ ಬೇಸಾಯಕ್ಕೆ, ಜನರಿಗೆ ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ, ನೀರಿನ ಪೂರೈಕೆ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹೂಳು ತೆಗೆಯುವ ಖರ್ಚನ್ನು ಜನರು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದ ಒಡ್ಡರಿಂದ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸರ್ಕಾರವು ಕಂದಾಯವನ್ನು ವಿಪರೀತ ಹೆಚ್ಚು ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ, ಜನರಲ್ಲಿ ಕೆರೆಗಳ ದುರಸ್ತಿಗೆ ಕೊಡುವ ಹಣ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಮತ್ತು ಅದೇ ಸರ್ಕಾರವು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ರೈತನೊಡನೆ ಕಂದಾಯದ ಬಗ್ಗೆ ಕರಾರು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರಿಂದ, ಊರಿನ ಒಗ್ಗಟ್ಟು ಮಾಯವಾಯಿತು. ಪಟೇಲನ ಅಧಿಕಾರ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು. ಕೆರೆಗಳು ಹಾಳಾದವು. ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಡತನ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ನಂತರ

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದ ನಂತರವೂ ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಬಗೆಗೆ ಸರ್ಕಾರದ ಧೋರಣೆ ಬದಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ತೀರ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಆಡಳಿತದಲ್ಲಿ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ಅವಶ್ಯವೆಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಮನಗಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಷತ್ತು ಮತ್ತು ಮಂಡಳ ಪರಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಲೋಕಸಭೆ ಮತ್ತು ವಿಧಾನ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಹಾಗೆ ಪಾರ್ಟಿ ಪದ್ಧತಿ, ಬಹುಮತ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿ ಇವು ಇದ್ದರೆ ಪಂಚಾಯತಿಗಳಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಅಧಿಕಾರ ಕೊಟ್ಟರೂ, ಎಷ್ಟು ಹಣ ಕೊಟ್ಟರೂ, ಅವು ಹಿಂದಿನ ಪಂಚಾಯತಿಗಳ ಹಾಗೆ ಸರಾಗವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಆಗಬೇಕಾದರೆ ಹಳ್ಳಿಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತ ಮಾರ್ಪಾಡುಗಳು ಅವಶ್ಯ. ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ಹಾಗೆ, ಕೆರೆಗಳನ್ನು ದುರಸ್ತಿ ಮಾಡಬೇಕು. ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರಿಗೆ ದನ ಗೋಮಾಳಗಳನ್ನು ಅವರ ಹತೋಟಿಗೆ ಬಿಡಬೇಕು. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದಹಾಗೆ ಬಹುಮತ ಪದ್ಧತಿ ಪಾರ್ಟಿ ಬದಲು ಒಮ್ಮತ ಪದ್ಧತಿ, ಪಂಚಾಯತಿಗಳಲ್ಲಿ ಊರ ಹಿರಿಯರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಒಗ್ಗಟ್ಟು, ಇವು ಅತ್ಯವಶ್ಯ. ○

11 ಅದೇ ಪು. ೬೧